

Академія корєєзнавства. Рєспубліка Корея
Міністерство освіти і науки України

ПРОГРАМА

навчального курсу за вибором учнів
профільної загальноосвітньої школи
(10–11 класи)

«РЕСПУБЛІКА КОРЕЯ: ІСТОРІЯ ДИВА НА РІЧЦІ ХАН»

(17 годин)

Програма навчального курсу за вибором учнів профільної загальноосвітньої школи (10-11 класи) "Республіка Корея: історія дива на річці Хан" (17 годин)/ К Баханов, С. Троян, С. Баханова. Programme of the elective academic course for students at a specialised secondary school (forms 10 – 11) "THE REPUBLIC OF KOREA: THE STORY OF THE MIRACLE ON THE HAN RIVER" (17 academic hours)/ K. Bakhanov, S. Troyan, S. Bakhanova - Рівне: Волинські береги, 2024. - 44 с.

Автори програми:

- Костянтин Баханов** – доктор педагогічних наук, професор (КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»),
- Сергій Троян** – доктор історичних наук, професор (Національний авіаційний університет, м. Київ),
- Світлана Баханова** – кандидатка історичних наук, доцентка, методистка (КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»).

Експерти-консультанти:

- Вадим Рубель** – доктор історичних наук, професор (Київський національний університет),
- Кан Ден Сік** – доктор політичних наук, професор (Київський столичний університет імені Бориса Грінченка), Почесний президент Всеукраїнської асоціації корейців,
- Юлія Ковальчук** – кандидатка філологічних наук (м. Київ)

Рецензенти :

- Мар'ян Мудрий** – кандидат історичних наук, доцент (Львівський національний університет імені Івана Франка),
- Руслан Сіромський** – доктор історичних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка).

Програмі надано гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі» рішенням експертної комісії з історії Міністерства освіти і науки України –

Протокол № 6 від 27 березня 2024 року, який зареєстрований у Каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 4.0086-2024,

Ця робота була підтримана проєктом Академії корєзнавства «Розуміння Кореї 2023» (23D006)

This work was supported by the 2023 Understanding Korea Project of the Academy of Korean Studies (23D006)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Республіка Корея є дружньою Україні високорозвиненою демократичною країною, економіка якої входить до десятки найпотужніших економік світу. Вся історія країни є справжнім «дивом на річці Хан», яке надихає інші країни до глобальних перетворень у різних сферах суспільного життя і робить його актуальним для України.

Тривала російсько-українська війна, в якій український народ ціною неймовірних зусиль і життів своїх співвітчизників героїчно боронить принципи демократії, свободи і справедливості, перетворила Україну з периферійної держави на одного з провідних суб'єктів світової політики, що має чітко окреслену євроатлантичну перспективу. З огляду на це, особливого значення в шкільному навчанні історії набуває тематика боротьби за демократичні цінності й відсічі імперським амбіціям авторитарних держав.

Війна українського народу за свою незалежність і збереження національної ідентичності помітно вплинула на процес консолідації української політичної нації та привела до досягнення консенсусу щодо традиційно дискусійних у суспільстві питань: мови, історичної пам'яті, церкви, проєвропейської орієнтації, відмови від комуністичної та російської імперської спадщини. Тому вкрай важливим є ознайомлення учнів з історичним досвідом консолідації південних корейців в процесі повоєнної відбудови та ствердження України як демократичної правової соціальної держави.

Реалії війни поставили громадян України в надзвичайно складні умови, в яких вони повсякденно й повсякчасно демонструють потужні стратегії виживання та спротиву, а головне – здатність дивитися і рухатися вперед. У цьому контексті актуальним є вивчення досвіду тих країн, які протягом своєї історії змогли подолати подібні проблеми. Цим, певною мірою, зумовлено широке використання в медійному просторі історичних паралелей з прикметником «корейський» щодо досвіду, уроків, сценаріїв тощо для України.

Республіка Корея та Україна мають багато подібного, незважаючи на те, що розташовані на великій відстані одна від одної, протягом своєї історії перебували у сфері інтересів різних держав, належать до різних культур.

Корея, як і Україна, була місцем поширення стародавніх культур і впродовж усієї історії боролася за збереження і зміцнення своєї державності.

Обидві країни пережили часи колонізації, Другої світової війни та мали складний досвід подолання їх наслідків, піднесення національного руху та консолідації нації. Корейці та українці, які мешкали на теренах Советського Союзу, зазнали від сталінського режиму репресій і депортацій.

Кровопробитна Корейська війна 1950–1953 рр. мала іншу природу, ніж російсько-українська війна. Разом з тим, окремі її аспекти, як-от: роль пропаганди і формування образу ворога, ідея «бліцкригу», прихована участь, перебіг деяких воєнних дій тощо, – спостерігаються й в російсько-українській війні. Це робить історичні уроки Корейської війни 1950–1953 рр. актуальними для України.

По завершенні війни на Україну, подібно до Кореї, чекатиме складний період відновлення країни. У цьому контексті може стати в нагоді корейський досвід повоєнної відбудови і стрімкого економічного зростання, відомий в історії як «Диво на річці Хан».

Протягом кількох десятиліть Республіка Корея пройшла шлях від військової диктатури до сучасної демократичної держави. Відтак, ознайомлення з тим, як корейці долають корупцію та змогли побудувати демократичні інституції, є важливим для сучасної української молоді.

Тривалий час корейська народ роз'єднаний 38 паралеллю. Корейці є громадянами двох держав з різним соціальним устроєм і політичними та ідеологічними орієнтирами. Частина території України внаслідок російської агресії є анексованою та окупованою. На них впроваджуються порядки держави-агресора. Саме тому особливого значення набуває порівняння векторів економічного, політичного і соціального розвитку Республіки Корея і КНДР задля демонстрації впливу ідеології та державного устрою на геополітичну ситуацію, суспільні відносини, ціннісні орієнтири, добробут громадян тощо.

До того ж сучасна корейська культура набула надзвичайного піднесення і стала популярною у світі «Корейською хвилею», що зумовлює зацікавленість старшокласників саме корейською тематикою та спричиняє потребу в додаткових знаннях про цю країну.

У пересічних українців, особливо в молоді, існує дуже слабке уявлення про Південну Корею, її історичний досвід збереження національної ідентичності та розв'язання економічних, політичних і соціальних проблем. Навчальний курс за вибором учнів «Республіка Корея: історія дива на річці Хан» для профільної загальноосвітньої середньої школи покликаний ліквідувати цю лакуну і надати учням можливість познайомитися з історією становлення однієї з провідних країн світу в контексті проблем сучасної України за допомогою встановлення історичних паралелей.

Мета навчального курсу

Мета навчального курсу підпорядкована загальній меті шкільної історичної освіти, визначеної навчальною програмою з історії для 10–11-х класів закладів загальної середньої освіти, та конкретизована змістом курсу, а саме: а) формування на матеріалі історії Кореї та історії України вільної особистості, яка визнає національні та загальнолюдські цінності й керується морально-етичними критеріями та почуттям громадянської відповідальності у своїй поведінці; б) виховання засобами історії Кореї та історії України громадянської свідомості, зорієнтованої на патріотичне почуття приналежності до власної держави та до її спільних історичних, політичних і культурних цінностей, а також відстоювання свободи і демократії, єдності та злагоді в суспільстві; в) прищеплення на прикладах історії Кореї та історії України толерантності і поваги до різних поглядів, релігій, звичаїв і культур, уміння знаходити порозуміння з іншими людьми задля досягнення суспільно значущих цілей.

Ця мета, як і мета навчальної програми з історії, конкретизується в комплексі завдань, з яких пріоритетними є такі:

- поглиблення інтересу до історії як сфери знань і навчального предмета та до історії Кореї зокрема, розвиток розумових здібностей та умінь, необхідних для розуміння сучасних викликів;

- набуття системних знань про факти, події, явища, тенденції в історії України та Кореї з позицій цінності життя людини і людської гідності, досвіду корейського та українського державотворення, утвердження єдності українського і корейського народів та соборності українських і корейських земель;

- розвиток історичного, критичного та творчого мислення, здатності розуміти загальний хід історичного процесу, а також проблем, що постають перед країною та світом;

- усвідомлення національних інтересів, непорушності кордонів Української держави, необхідності захисту суверенітету, територіальної цілісності в умовах реальних військово-політичних, інформаційних та інших викликів;

- долучення до духовних і культурних надбань, історико-культурних традицій українського і корейського народів;

- сприяння формуванню політичної та правової культури, громадянської самосвідомості в гармонійному поєднанні з національними і загальнолюдськими цінностями.

Обов'язкові результати навчального курсу виписані відповідно до компетентностей, окреслених Державним стандартом у галузі «Громадянська та історична освіта» і навчальною програмою з історії, які передбачають, що учениця / учень:

- *мислить історико-хронологічно*, орієнтується в історичному часі, синхронізує події історії Кореї та історії України, встановлює причиново-наслідкові зв'язки між подіями, явищами і процесами, діяльністю людей та її результатами в часі, виявляє зміни і тривалість у житті суспільства (хронологічна компетентність);

- *мислить геопросторово*, орієнтується в соціально-історичному просторі Східної Азії та Східної Європи, виявляє взаємозалежність розвитку суспільства, господарства, культури і навколишнього природного середовища (просторова компетентність);

- *мислить критично*, працює з різними джерелами інформації та формулює історично обґрунтовані запитання (інформаційна компетентність);

- *мислить системно*, виявляє взаємозв'язок, взаємозалежність та взаємовпливи історичних подій, явищ, процесів, постатей у контексті відповідних епох; розуміє множинність трактувань минулого і сучасного та зіставляє їхні інтерпретації (логічна компетентність);

- *усвідомлює власну гідність, реалізує власні права і свободи*, поважає права і гідність інших осіб, виявляє толерантність, протидіє проявам дискримінації (аксіологічна компетентність).

Компетентнісний потенціал курсу

Компетентнісний потенціал курсу характеризується низкою можливостей, які він надає для набуття учнями / ученицями ключових і предметних компетентностей, визначених Концепцією Нової української школи, Державними стандартами і навчальною програмою з історії, а саме:

Спілкування державною мовою – доступно і переконливо висловлювати думки щодо подій історії Кореї та України, використовувати виражальні можливості мови для опису цих подій і сучасного ставлення до них, реагувати засобами мови на інформацію, пов'язану з корейською та українською історією; розпізнавати мовні засоби впливу, розрізняти техніки переконування та маніпуляції; вести аргументовану дискусію на відповідну тематику; читати і розуміти перекладені та адаптовані українською літературною мовою писемні джерела, авторські історичні й соціально-політичні публікації, пов'язані з сучасністю та історією Кореї; творити українською мовою (усно і письмово) тексти історичного та соціального змісту. Ставитися з повагою до української як державної мови, із зацікавленням до її розвитку, розумінням її цінності; критично сприймати інформацію історичного і суспільно-політичного характеру; бути толерантним до альтернативних висловлювань інших людей.

Спілкування іноземними мовами – читати і розуміти науково-популярні публікації та художні твори про історію Кореї та України іноземною мовою; знаходити потрібну інформацію іноземними мовами; створювати іноземною мовою інформацію про історію Кореї та сучасне її осмислення українським суспільством; спілкуватися з однолітками з Кореї та інших країн для взаємообміну знаннями. Виявляти інтерес до іншомовних інтерпретацій подій, пов'язаних із сьогоденням і минулим Кореї.

Математична компетентність – оперувати цифровими даними, математичними поняттями для пізнання і пояснення подій, явищ і процесів, пов'язаних з історією Кореї та України; перетворювати джерельну інформацію з однієї форми в іншу (текст, графік, таблиця, схема тощо); будувати логічні ланцюжки подій, вчинків; використовувати статистичні матеріали у вивченні цієї теми. Прагнути обирати раціональні способи пояснення подій минулого, причин і можливих шляхів розв'язання сучасних соціальних, політичних, економічних проблем.

Основні компетентності у природничих науках і технологіях – пояснювати та оцінювати вплив природного середовища на життя людини на прикладі подій історії Кореї та України; розкривати зміст і значення господарських, промислових, наукових і науково-технічних впливів на суспільне життя. Визнавати цінності природних ресурсів і готовність раціонально їх використовувати в повсякденному житті; сміливо реагувати на ризики екологічних загроз, долучаючись до громадських акцій на захист природи.

Інформаційно-цифрова компетентність – працювати з різними джерелами інформації, здатність їх критично оцінювати й диференціювати, виявляти пропагандистське й морально-етичне підґрунтя інформаційних ресурсів; використовувати цифрові технології для пошуку потрібної історичної та

соціальної інформації з історії Кореї та України, її нагромадження, перевірки і впорядкування; створювати вербальні й візуальні (графіки, діаграми, фільми) тексти, мультимедійні презентації та поширювати їх; виявляти маніпуляції інформацією соціального та історичного змісту в процесі аналізу повідомлень електронних медіа; виявляти джерела та авторів інформації, робити коректні посилання. Дотримуватися визначених норм поведінки і моральних правил у роботі з інформацією про Корею та її історію, зокрема дотримання авторського права.

Уміння вчитися впродовж життя – визначати власні навчальні цілі в соціальній сфері й галузі знань про Корею; аналізувати процес власного навчання, відстежувати зміни у сприйнятті інформації; знаходити й опрацьовувати джерела соціальної та історичної інформації; критично аналізувати й узагальнювати здобуті відомості й досвід. Розуміти соціальну роль здобуття знань про Корею, відкритість до сталого самонавчання, бажання ділитися знаннями з іншими.

Ініціативність і підприємливість – використовувати досвід пізнання історії Кореї та України в їх порівнянні для вибору дієвих життєвих стратегій; виявляти можливості й загрози для майбутньої професійної та підприємницької діяльності, аналізуючи наслідки подій корейської історії; поширювати набуті знання у власній громаді; генерувати нові ідеї, оцінювати переваги і ризики, вести перемовини, працювати самостійно і в групі; планувати, організовувати, реалізовувати індивідуальні чи командні проєкти (зокрема дослідницько-пошукового характеру), представляти їх результати. Бути готовим використовувати досвід, набутий під час вивчення курсу, для самопізнання й досягнення добробуту; усвідомлення важливості дотримання етичних норм у практичній діяльності; зважений підхід до ухвалення рішень, що несуть ризики, ґрунтований на досвіді минулого і сучасного соціального життя.

Соціальна та громадянська компетентності – критично аналізувати джерела масової інформації про Корею та Україну для протистояння деструктивним і маніпулятивним технікам впливу; знаходити переконливі історичні приклади вирішення конфліктів; працювати в групі, досягати порозуміння та налагоджувати співпрацю, використовуючи власний і чужий, зокрема взятий з історії, досвід; бути активним і відповідальним членом громадянського суспільства, що знає права людини і вміє їх захищати; ухвалювати зважені рішення, спрямовані на розвиток місцевої громади і суспільства, використовуючи знання з історії та інших соціальних дисциплін; ефективно співпрацювати з іншими, ініціювати та реалізовувати проєкти. Ідентифікувати себе як особистість й громадянина України; усвідомлювати цінності людини (її життя, здоров'я, честь й гідність, недоторканність і безпеку); співпереживати за долю рідних і близьких, інших осіб, що потребують допомоги і підтримки; шанувати досвід і цінності власного й корейського народів; толерантно сприймати і ставитися до життєвої позиції іншого; брати участь у волонтерському русі, підтримувати громадські проєкти та ініціативи.

Обізнаність та самовираження у сфері культури – образно мислити та уявляти; інтерпретувати твори корейського та українського мистецтва; розвивати власну національно-культурну ідентичність у сучасному багатокультурному світі; окреслювати основні тенденції розвитку в українській і корейській культурі минулого та сьогодення; використовувати мистецькі артефакти для вивчення навчальної теми, осмислювати твори мистецтва в історичному контексті; виявляти вплив культури на особу. Свідомо ставитися до збереження і розвитку власної національної культури і культур інших народів; піклуватися про місця пам'яті; бути відкритим до міжкультурного діалогу.

Екологічна грамотність і здорове життя – надавати допомогу собі й тим, хто її потребує; ухвалювати рішення, обмірковуючи альтернативи і прогнозуючи наслідки для здоров'я, добробуту і безпеки людини. Відповідально ставитися до свого здоров'я та здоров'я інших людей; дотримуватися морально-етичних і правових норм; цінувати навколишнє середовище як потенційне джерело здоров'я, добробуту та безпеки людини і спільноти, усвідомлювати важливість бережливого природокористування, відповідальність за власну діяльність у природі.

Наскрізні змістові лінії курсу

Наскрізні змістові лінії визначені нормативними документами і проходять через усі навчальні предмети, а відтак, і через курс «Республіка Корея: історія дива на річці Хан», і відбивають провідні соціально й особистісно значущі ідеї, що послідовно розкриваються в процесі навчання і виховання учнів. Змістові лінії співвідносяться з ключовими компетентностями, опанування яких забезпечує формування ціннісних і світоглядних орієнтацій учня, що визначають його поведінку в життєвих ситуаціях. Навчання за змістовими лініями реалізується через актуалізацію відповідних знань, діяльнісних і оцінно-ціннісних компонентів, творчу роботу в міжпредметній та внутрішньо предметній інтеграції, позакласну роботу і роботу гуртків за інтересами, участь у загальнонаціональних учнівських конкурсах.

Змістова лінія «*Екологічна безпека та сталий розвиток*» націлена на формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. У межах курсу вона реалізується за допомогою змістових наголосів на зміні середовища внаслідок історичних подій, природних і техногенних катастроф та їх впливу на подальший розвиток суспільства.

Реалізація змістової лінії «*Громадянська відповідальність*» сприятиме формуванню діяльного члена громади і суспільства, який розуміє принципи і механізми функціонування суспільства, є вільною особистістю, яка визнає загальнолюдські й національні цінності та керується морально-етичними критеріями і почуттям громадянської відповідальності у власній поведінці. Під час вивчення курсу вона відбивається у виокремленні питання громадянської відповідальності ідеологів, політиків, культурних діячів, пересічних громадян та

суспільства в цілому за економічний, політичний, культурний, соціальний розвиток країни та, як наслідок, за рівень добробуту громадян. Підкреслюється особливе значення вибору, який здійснюють громадяни, та ролі громадянського суспільства у процесі демократизації країни.

Вивчення питань, що належать до змістової лінії «Здоров'я і безпека», має на меті сформувати учня / ученицю як духовно, емоційно, соціально й фізично повноцінного члена суспільства, здатного дотримуватися здорового способу життя і формувати безпечне життєве середовище. У зазначеному курсі реалізація цієї лінії пов'язана з наголосом на ролі людини у створенні екологічної, технічної і психологічної безпеки.

Змістова лінія «*Підприємливість та фінансова грамотність*» націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, на забезпечення кращого розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів власного життя. У межах курсу вона реалізується за допомогою ознайомлення учнів з чинниками і особливостями корейського економічного дива, з розв'язанням Республікою Корея економічних, технологічних і соціальних проблем, а також з індивідуальними стратегіями поведінки пересічних корейців у екстремальних умовах.

Міжпредметні та предметні змістові лінії

Змістова лінія «*Культурна самосвідомість*» спрямована на розвиток школяра як особистості, яка розуміє роль культури у формуванні мислення, усвідомлює зміни різних культур упродовж історії, має уявлення про різноманіття культур та їхні особливості, цінує свою культуру і культурну багатоманітність світу. У курсі вона реалізується в кількох площинах: на прикладі історії корейського народу вивчення учнями зміни його культурних і ментальних рис під впливом історичних подій і процесів, зіставлення культурних процесів у Кореї та в Україні, ознайомлення зі способами художнього відображення повсякдення та історичних подій у літературі та мистецтві.

У процесі реалізації змістової лінії «*Інформаційне середовище*» головною метою є зростання учня як людини, яка сприймає і розуміє навколишнє інформаційне середовище, здатна його критично аналізувати, а також діяти в ньому відповідно до своїх цілей і прийнятої в суспільстві комунікативної етики. Тому при вивченні курсу передбачено ознайомлення учнів з основними видами інформаційних джерел з історії Кореї та її взаємин з Україною, набуття досвіду їх пошуку, аналізу, узагальнення, презентації результатів.

Наскрізна змістова лінія «*Цінності й моральність*» спрямована на формування учня як морально повноцінної людини, яка знає загально визнані правила поведінки, дотримується їх у школі і поза школою, не байдужа до нехтування ними і за потреби реагує на це відповідно до можливостей. Для курсу «Республіка Корея: історія дива на річці Хан» ця змістова лінія є однією з головних, позаяк передбачає погляд на події історії Кореї та України з точки зору забезпечення фундаментальних цінностей – права на життя та особисту свободу, демократії тощо.

Провідні принципи побудови навчального курсу

Оскільки навчальний курс є варіативною складовою шкільної історичної освіти, його вивчення будується на психолого-педагогічних підходах визначених Державними стандартами і навчальною програмою з історії:

особистісно орієнтованому, згідно з яким у центр навчально-виховного процесу ставляться інтереси особи-учня, що передбачає: гуманне суб'єкт-суб'єктне співробітництво всіх учасників навчально-виховного процесу; діагностично-стимульовальний спосіб організації навчального пізнання; діяльнісно-комунікативну активність учнів (проєктування індивідуальних досягнень в усіх видах пізнавальної діяльності); якомога повніше врахування у доборі змісту, методиках, стимулах навчання та системі оцінювання діапазону особистих потреб;

компетентнісному, сутність якого полягає в тому, що проміжним і кінцевим результатами навчання визнається формування певних здібностей особистості (компетентностей), котрі проявляються в комплексі вмій, базованих на знаннях, ціннісних орієнтирах і досвіді діяльності;

діяльнісному, згідно з яким ефективність навчання залежить від залученості учнів до різноманітних видів діяльності, що дає їм змогу успішніше засвоювати суспільний досвід і, як наслідок, забезпечує соціальну активність особистості.

Добір змісту навчального курсу здійснюється відповідно до базових підходів історичної та педагогічної наук:

загальнонаукового – ознайомлення учнів із достовірними фактами та їхніми інтерпретаціями з метою формування цілісного наукового світогляду;

конкретно-історичного – розгляду подій і явищ у контексті відповідного історичного часу, місця, супутніх обставин та динаміки перебігу від причин до наслідків;

компаративного – зіставлення аналогічних за змістом подій, явищ, процесів та історичних постатей в історії Кореї та України;

альтернативно-проблемного – використання різноманітних історичних джерел та ознайомлення з різними інтерпретаціями історичних подій і явищ;

генералізувального – виділення в навчальному матеріалі найсуттєвішого, а також окреслення ключових тенденцій розвитку у відповідний історичний період;

системного – опора на міжпредметну і міжкурсову інтеграцію та вивчення історичного процесу в органічному поєднанні цивілізаційного, культурно-антропологічного та інших аспектів;

аксіологічного (ціннісного) – прищеплення загальнолюдських морально-етичних цінностей та вироблення на їхній основі особистісної системи оцінювання історичних подій, діячів, явищ тощо;

полікультурного – акцентування уваги на органічній єдності історії, культури, мови, традицій і звичаїв, котрі забезпечують наступність і спадкоємність поколінь свого народу, а також на потребі шанобливого ставлення до культур і звичаїв інших народів;

світського – ознайомлення учнів з історією релігій як феноменів культури за умов недопущення пропаганди окремих релігійних учень.

Змістові наголоси курсу

Мета, завдання, компетентнісний потенціал та провідні принципи побудови курсу зумовили необхідність у низці змістових наголосів, а саме:

людиноцентричний – увага до людини в різних її проявах, її поведінкових мотивацій, відкриття зв'язку між формуванням особистісних цінностей і розвитком суспільства; зміни ментальних рис особистості під впливом історичних чинників, спільного та відмінного в ціннісних орієнтаціях представників різних народів на прикладі корейців та українців;

націєтворчий – ознайомлення з основними віхами корейської історії з погляду формування сучасної громадянської нації в порівнянні з аналогічними процесами в Україні;

антиімперський – вивчення впливів імперської політики на суспільне життя і пересічних громадян Кореї та України, актив і рухів спротиву цій політиці та подолання її наслідків;

громадянський – увага до взаємин людини і держави, процесу демократизації і формування громадянського суспільства, впливу громадянського вибору на рівень життя людини на прикладі Південної і Північної Кореї;

культурологічний – акцент на культурі як відображенні цінностей суспільства, а її поширення як шлях до порозуміння та запобігання конфліктів.

Структура програми та організація навчання

Програма складається з Пояснювальної записки та власно навчальної програми курсу зі структурованими за розділами очікуваними результатами навчально-пізнавальної діяльності учениць / учнів і змістом навчального матеріалу як основи для досягнення цих результатів, списку літератури та інтернет-ресурсів. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності зорієнтовані на формування відповідних компетентностей і викладені, за аналогією з навчальною програмою з історії, через знання, розуміння й уміння. Зміст кожного розділу програми містить перелік історичних сюжетів, умовно розділених на окремі заняття. Учитель/вчителька, орієнтуючись на вимоги щодо підготовки учениць / учнів, має можливість самостійно визначати назву теми, кількість і перелік питань до кожного уроку залежно від умов організації навчального процесу, пізнавальних можливостей школярів / школярок, класу та індивідуального підходу вчительки / вчителя до навчання. До кожної теми подано орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт. У програмі немає розподілу навчальних годин за розділами. У межах загальної річної кількості годин учитель може самостійно визначати час для роботи над кожним розділом програми, але не порушуючи при тому повноти завдань, визначених як результати і зміст навчально-пізнавальної діяльності. Тематика практичних і творчих робіт укладена таким чином, щоб забезпечити індивідуальний і диференційований підходи до навчання.

Ця програма є складовою дидактичного комплексу, який, окрім неї, містить матеріали до курсу в друкованому та електронному вигляді, розміщені на сайті. Тому зміст і характер діяльності, закладений у програмі, тісно пов'язаний із матеріалами до курсу. Кожний сюжет матеріалів подається в стислому інформативному та нейтральному за характером тексті й супроводжується добіркою джерел (писемних, візуальних, умовно-графічних тощо) з методичним інструментарієм для їх вивчення та посиланням на додаткові джерела інформації. При цьому інформаційні тексти насамперед спрямовані допомогти учневі зорієнтуватися в історичному контексті, основну ж інформацію десятикласники мають отримати безпосередньо з джерел.

Організацію навчально-пізнавальної діяльності учениць / учнів за цією програмою вчителька / учитель відображає у власному календарно-тематичному плані або в робочій програмі, які затверджує керівник навчального закладу. Робочу програму вчителька / учитель укладає тоді, коли хоче вибудувати в межах навчальної програми свій алгоритм роботи з учнівством, зокрема акцентувати на певних навчальних цілях, змістових елементах, змінити послідовність вивчення матеріалу, додати матеріал з історії рідного краю, доповнити тематику практичних і творчих робіт тощо. Практичні роботи є обов'язковими для кожного розділу програми. Вони можуть відбуватися в різних формах: не лише на окремій ланці уроку (для вивчення нового матеріалу, узагальнення, закріплення тощо), а й протягом усього уроку (лабораторно-практичне заняття). Ця робота може виконуватися за вибором як вчительки / учителя, так і учня / учениці, як у класі, так і вдома, але з обов'язковою презентацією її результатів на занятті.

У визначенні результатів навчально-пізнавальної діяльності програма робить наголос на діяльнісному компоненті, що передбачає залучення учня / учениці до різноманітних видів діяльності, зокрема творчої. Тому до кожного розділу подано теми, які можуть бути розкриті під час виконання навчальних проєктів, написання есе, а також пропозиції щодо можливості використання міжпредметних зв'язків. Вчителька / учитель на свій розсуд може обирати (змінювати/коригувати/ доповнювати) теми, а також вивчати їх у різний спосіб, залежно від умов організації навчального процесу, пізнавальних можливостей старшокласників, особливостей класу й особистого підходу вчителя/вчительки до навчання. Програма не обмежує використання вчителем форм навчання, а саме: індивідуальної, парної, групової та колективної. Важливою складовою організації навчання за діяльнісним підходом є презентація результатів. Тому програма орієнтує вчителя на максимальне урізноманітнення її форм (усне повідомлення, стіннівка, мультимедійна презентація, мініпідручник для малюків, відеофільм, літературна композиція тощо) та підсилення її соціальної значущості (можливості використання в межах паралелі класів, всього навчального закладу, мікрорайону). Головним критерієм успішності роботи вчительки / вчителя за цією програмою є не так змістова повнота, як уміння налагодити творчу роботу учнівства з орієнтацією на формування ключових і предметних компетентностей.

СТРУКТУРА КУРСУ
«РЕСПУБЛІКА КОРЕЯ: ІСТОРІЯ ДИВА НА РІЧЦІ ХАН»
(17 ГОД)

Вступ.

Республіка Корея: український погляд.

Тема 1. Республіка Корея: країна та люди.

Тема 2. Боротьба за незалежність.

Тема 3. Корейська війна 1950 - 1953 рр.

Тема 4. «Економічне диво» за одне покоління.

Тема 5. Шлях до демократії.

Тема 6. Республіка Корея та Україна в глобалізованому світі.

Узагальнення.

Досвід Республіки Корея для України.

У результаті навчально-пізнавальної діяльності учениці/учні зможуть:	Зміст навчально-пізнавальної діяльності
<p>Знати: основні етапи становлення корейської держави, головні досягнення корейської культури, основні релігії Республіки Корея, риси національного характеру корейців,</p> <p>Розуміти: поняття «рис національного характеру», вплив географічних, соціально-історичних і культурно-релігійних чинників на формування рис національного характеру народу,</p> <p>Уміти: показувати на карті території корейської держави Чосон, порівнювати національні риси корейців та українців,</p>	<p style="text-align: center;">Вступ. Республіка Корея: український погляд</p> <p style="text-align: center;">Тема 1. Республіка Корея: країна та люди</p> <p><i>Становлення корейської держави.</i> Природні умови Корейського півострову. Міф про Тангуна і ранні релігійні вірування корейців.</p> <p><i>Доба трьох держав. Корьо.</i> Період Трьох держав. Поширення буддизму. Конфуціанство в Корей Об'єднана Сілла і Корьо.</p> <p><i>Чосон. Культурні досягнення доби Чосон.</i> Ранній Чосон. Золота доба Седжона Великого. Герой Імджинської війни – флотоводець Лі Сун Сін. Культура середнього Чосон. Християнство в Корей.</p> <p><i>Риси національного характеру корейців.</i> Корейці очима європейців. Прояви рис національного характеру корейців у</p>

<p>характеризувати культурні досягнення Кореї (за вибором учня/учениці),</p> <p>пояснювати вплив поширених на Корейському півострові релігій на політичне, культурне і повсякденне життя корейців,</p> <p>синхронізувати найважливіші події історії Кореї та України X–XVIII ст.,</p> <p>висловлювати аргументовані судження щодо внеску короля Седжона Великого та полководця Лі Сун Сіна в історію Кореї.</p>	<p>повсякденному житті. Національні свята як дзеркало історико-культурної спадщини корейців.</p>
<p>Знати: хронологічні межі японського колоніального правління в Кореї, дату прийняття Декларації незалежності Кореї, дату депортації корейців в ССРСР.</p> <p>Розуміти: поняття «модернізація», «імперська політика», «політика асиміляції», «советська депортація», «корейське питання в міжнародних відносинах», роль імперської ідеології в політиці колоніальних урядів, вплив колоніальної політики уряду на розвиток руху за незалежність Кореї, приреченість в історії імперських амбіцій, значення рішень Ялтинської і Потсдамської конференцій для подальшої долі Кореї та Східно-азіатського регіону.</p> <p>Уміти: порівнювати імперську політику Японії та</p>	<p>Тема 2. Боротьба за незалежність.</p> <p><i>Корея в протистоянні зазіханням сусідніх держав.</i></p> <p>Модернізація Кореї. Корея у зовнішній політиці сусідніх держав. Корейська імперія. Встановлення протектору Японії над Кореєю. Анексія Кореї Японською імперією.</p> <p><i>Корея в епоху японської колоніальної залежності.</i></p> <p>Ідеологічні підвалини і цілі японського колоніального режиму. Політика асиміляції. Колоніальна модернізація Кореї. Відгомін японської колонізації.</p> <p><i>Корейський рух за незалежність.</i></p> <p>Корейський етнічний націоналізм. Рух 1 березня 1919 р. Тактики боротьби за незалежність Кореї</p> <p><i>Корейці та українці на Далекому Сході.</i></p> <p>Далекосхідні поселення корейців та українців. Ставлення російської імперської влади до корейців. Українці і корейці Далекого Сходу у боротьбі за незалежність. Советський погляд на Корею і корейців. Жертви советської депортації.</p>

<p>Росії / Советського Союзу щодо корейців, визначати особливості руху за незалежність Кореї, синхронізувати найважливіші події історії Кореї та України XIX –першої половини XX ст., визначати ідеологічні підвалини імперської політики Японії і Росії/СССР, характеризувати становище корейців під час японського колоніального правління і корейських переселенців в Росії/СССР, пояснювати історичні коріння сучасних проблем у відносинах Республіки Корея та Японії</p>	<p><i>«Корейське питання» в Другій світовій війні.</i> <i>Проголошення незалежності «Корейське питання» в світовій політиці.</i> Здобуття незалежності Кореї. Американська і советська зони окупації Кореї.</p>
--	---

Орієнтовні теми практичних і творчих робіт:

« Риси національного характеру корейців та українців у вимірі загальнолюдських цінностей (на матеріалі корейського та українського фольклору)»,
«Відображення національних рис корейців у сучасному корейському кінематографі»,
«Мудрий правитель середньовіччя: корейський та український погляд»,
«Корейський рух за незалежність та український національно-визвольні рухи в першій половині XX ст.: порівняльний аналіз»,
«Поети-будителі національної свідомості в історії Кореї та України»,
«Корейці та українці на Далекому Сході: чи відбулася «зустріч культур»?»,
«Мова як засіб японської та російської імперської політики».

<p>Знати: хронологічні межі Корейської війни, основні етапи Корейської війни, підсумки війни.</p> <p>Розуміти: причини Корейської війни, наміри сторін задіяних в конфлікті, вплив ідеології і пропаганди у війні, вплив війни на Корею, корейців і світ.</p> <p>Уміти: синхронізувати події, що відбувалися в Кореї, Україні і світі середини ХХ ст.; використовувати карту як джерело інформації про воєнні події; порівнювати події Корейської і російсько-української війни, характеризувати участь українців у Корейській війні, пояснювати причини різних тлумачень причин, подій і наслідків війни.</p>	<p style="text-align: center;">Тема 3. Корейська війна 1950-1953 рр.</p> <p><i>Утворення Республіки Корея і КНДР. По той бік 38 паралелі.</i></p> <p>По різні сторони 38-ї паралелі. Підвалини майбутнього конфлікту.</p> <p><i>Витоки і перебіг війни. Людина і війна.</i> У передчутті війни. 25 червня 1950 р. – початок Корейської війни. Перебіг воєнних подій. Захищаючи вітчизну. Трагедія і травми народу. Корейська війна: неоднозначність тлумачень.</p> <p><i>Українці в Корейській війні.</i> Українці у складі збройних сил ООН. Приховані учасники Корейської війни.</p> <p><i>Вплив війни на Корею, корейців і світ.</i> Наслідки війни і пам'ять про неї. Корейська війна і український національно- визвольний рух. Тема Корейської війни в советській пропаганді в УСССР.</p> <p><i>Корейська та російсько-українська війна.</i></p>
---	---

<p>Знати: хронологічні межі «корейського економічного дива», дату Квітневої революції в Південній Кореї, основні стратегії економічного зростання Республіки Корея,</p> <p>Розуміти: поняття «корейське економічне диво», «диктатура розвитку», «людський чинник», «чеболь», взаємозв'язок між станом економіки країни і рівнем добробуту народу, роль людського чинника «корейського економічного дива», роль освіти в економічному піднесенні країни, важливість корейського досвіду для сучасної України.</p> <p>Уміти: синхронізувати події, що відбувалися в Кореї, Україні і світі в другій половині ХХ ст.; використовувати карту як джерело інформації про воєнні події; порівнювати повоєнні умови для соціально-економічних перетворень в Кореї та Україні; висловлювати аргументовані судження щодо громадсько-політичної діяльності Лі Син Мана і Пак Чон Хі.</p>	<p>Тема 4. «Економічне диво» за одне покоління.</p> <p><i>Повоєнна відбудова.</i> Лі Син Ман: політика повоєнного часу. Квітнева революція 1960 р. в Південній Кореї. Повоєнні умови Південної Кореї та України.</p> <p><i>Стратегія економічного зростання.</i> «Диво на річці Хан». Пак Чон Хі: «диктатура розвитку». Планування економіки. Опора на чеболі. Фінансова підтримка.</p> <p><i>Роль освіти в економічному піднесенні країни.</i> Реформування системи освіти. Людський чинник «економічного дива».</p> <p><i>«Корейське економічне диво» і завдання для України.</i></p>
<p>Орієнтовні теми практичних і творчих робіт:</p> <p>«Корейська війна: український погляд», «Людський вимір війни» (на матеріалі Корейської і російсько-української війни»), «Досвід «корейського економічного дива»: чим корисний він для України?», «Освіта як чинник економічного зростання» «Роль політичного лідера в економічному піднесенні країни: корейський та український досвід».</p>	

<p>Знати: час демократичних перетворень у Республіці Корея, складові процесу демократизації суспільства.</p> <p>Розуміти: необхідність демократичної трансформації для покращення добробуту населення, роль боротьби з корупцією у процесі політичного та економічного реформування країни, залежність якості рівня життя громадян від моделі організації суспільства.</p> <p>Уміти: схарактеризувати демократичні процеси в південнокорейському суспільстві, порівнювати моделі організації суспільства в Республіці Корея і КНДР, порівнювати акції протесту кінця ХХ – початку ХХІ ст. в Республіці Корея та Україні (за вибором учня/учениці).</p>	<p>Тема 5. Шлях до демократії.</p> <p><i>Республіка Корея і КНДР: альтернативні моделі організації суспільства.</i> Південнокорейська модель організації суспільства. Північнокорейська модель організації суспільства.</p> <p><i>Демократична трансформація Республіки Корея.</i> Етапи поступу південнокорейського суспільства до демократії. Рух 18 травня. Демократичні процеси в Південній Кореї на початку ХХІ ст.</p> <p><i>Боротьба з корупцією.</i></p> <p><i>Використання сучасних технологій у розширенні демократії.</i></p> <p><i>Досвід становлення корейської демократії та Україна.</i></p>
--	--

<p>Знати: глобальні проблеми, що стоять перед людством, сутність проблеми об'єднання Кореї,</p> <p>Розуміти: глобальні виклики, що стоять перед Республікою Корея, Україною і світом, необхідність і шляхи розв'язання проблеми об'єднання Кореї, поняття «корейська культурна хвиля».</p> <p>Уміти: порівнювати різні шляхи розв'язання корейської проблеми, характеризувати ставлення корейців до українців та України, визначати вплив сучасної корейської культури на українську молодь, визначати важливі для України аспекти досвіду Кореї щодо прискореного розвитку економіки і демократизації суспільства і пояснювати можливості їх використання в Україні.</p>	<p>Тема 6. Республіка Корея та Україна в глобалізованому світі.</p> <p><i>Глобальні виклики та відповіді на них.</i></p> <p><i>Проблема об'єднання Кореї та шляхи її розв'язання.</i> Зона напруги. Кроки назустріч. Перспективи об'єднання</p> <p><i>«Корейська культурна хвиля» та Україна.</i></p> <p><i>Корейці в Україні та українці в Кореї.</i></p> <p>Узагальнення. Досвід Республіки Корея для України.</p>
<p>Орієнтовні теми практичних і творчих робіт:</p> <p>«Корейської шлях до демократії: український погляд» «Корейська культурна хвиля: чому вона захоплює світ?» «Корейці в Україні: історія і сучасність» «Українці в Кореї: історія і сучасність» «Російсько-українська війна: південнокорейський і північнокорейський погляди»</p>	

З матеріалами курсу «Республіка Корея: історія дива на річці Хан» можна ознайомитися на сайті: <https://www.novadoba.org.ua/gromadska-osvita-ua>

1. Література

1. Республіка Корея: історія дива на річці Хан. Матеріали до навчального курсу за вибором учнів профільної загальноосвітньої школи (10–11 класи): посібник для учнів і вчителя / К. Баханов, С. Баханова, Ю. Білай, Р. Євтушенко, І. Костюк, С. Троян. За ред. К. Баханова. Рівне: Волинські обереги, 2024. 352 с.
2. Республіка Корея :історія дива на річці Хан. Розробки уроків з навчального курсу за вибором учнів профільної загальноосвітньої школи (10–11 класи). Посібник для вчителя / К. Баханов, Ю.Білай, Н. Власова, Н. Діордієва, О. Заліпа, О. Касатова, О. Савко, В. Сергієнко, С.Тис, С. Шмирко, М. Шпить. За ред. К. Баханова – Рівне: Волинські обереги, 2024. 186 с.
3. Новий погляд на історію Кореї: підручник / за ред. Хо Сун Чьоль , К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 336 с.
4. *Амсден Е.* Корейське економічне диво. Як Південна Корея стала технологічним гігантом за 30 років. Київ: Наш формат, 2023. 412 с.
5. *Кан Ден Сук.* Корейська проблема в контексті трансформацій світової політичної системи. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2017. 284 с.
6. *Ковальчук Ю.* Корея в описах західних авторів (IX – початок ХХ століття): посібник-хрестоматія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019, 456 с.
7. *Ковальчук Ю.* Країнознавство: Корея: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Київський університет, 2011. 350 с.
8. *Корсунський С.* Як будувати відносини з країнами Азії. Економіка, дипломатія, культурні особливості. Харків: Віват, 2021. 288 с.
9. *Корсунський С.* Як нації відновлюються: досвід Східної Азії. Харків: Віват, 2023. 192 с.
10. *Стазвелл Д.* Чому Азії вдалось. Успіхи і невдачі найдинамічнішого регіону світу. Київ: Наш формат, 2017. 448 с.
11. Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття (історико-філософський аспект). Київ: Знання України, 2006. 355 с.
12. *Рубель В.А.* Партиїне будівництво як сегмент національно-визвольної боротьби корейського народу за державний суверенітет батьківщини // Східний світ. 2010. № 2. С. 86–100.
13. *Рубель В.А.* Партиїний сегмент політичної історії південнокорейської Шостої республіки // Східний світ. 2011. № 2. С. 120–127; № 3. С. 136–145.
14. *Рубель В.А.* Персоніфікація полководців антиколоніальної національно-визвольної боротьби корейського народу як віддзеркалення державної ідеології південнокорейської республіки *Техан мінгук* (大韓民國) // Східний світ. 2010. № 1. С. 61-70.
15. *Рубель В.А.* Південнокорейські герої Корейської війни 1950-1953 рр. // Східний світ. 2009. № 3. С. 77–84.
16. *Рубель В.А.* Феномен багатопартійності в політичній еволюції Південної Кореї доби військових диктатур // Східний світ. 2010. № 4. С. 150–161.
17. *Хон Ю.* Нунчі: корейське мистецтво емоційного інтелекту. Харків: КСД, 2020. 208 с.
18. *Хо Сун Чьол.* Україна – моя любов: мемуари Посла Республіки Корея в Україні. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2009. 223 с.
19. *Чой Кванг Сун, Кім Л.* Корейська культура. Дніпро, Дніпровський інститут короля Седжона, 2023, 126 с.

20. *Song Ho-jung, Jeon Deog-jae, Lim Ki-hwan, Kim In-ho, Lee Kang-hahn, Choi E-don, Chung Yeon-sik, Suh Young-hee, Chun Woo-yong, Hahn Monica Chung, Chang-hyun.* A History of Korea, Academy of Korean Studies, 2019. 286 p.

21. *Park Y.E.* Korea. A History. Stanford University Press Stanford, California, 2022. 456 p.

Відеоматеріали

1. Республіка Корея (Південна Корея). Географія. 10 клас:
<https://www.youtube.com/watch?v=lcOlyK6o9w8>
2. Південна Корея. Феєрія мандрів:
<https://www.youtube.com/watch?v=4vsdWb4sYjc>
3. Корея: початок історії:
<https://www.youtube.com/watch?v=KRv8Y27DEfM>
4. Міфи та легенди бойових мистецтв Кореї:
<https://www.youtube.com/watch?v=B3UwPmqnEOA>
5. Історія Кореї з найдавніших часів до сучасності / Історія об'єднання Кореї. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=603e264GDhl>
6. Історія Північної Кореї від давнини до сьогодення: мультфільм. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=NpoSqGzrMyo>
7. Король Кореї Седжон Великий. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=D0sdM-cQNU>
8. Корейська культура піклування про інших:
<https://www.youtube.com/watch?v=YilKS1MTpIE>
9. Історія Кореї 1910–1945 роки. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=vsYdbJWEXD0>
10. Українка Юлія Мулок – корейська принцеса. URL:
https://www.youtube.com/watch?v=EAMB-5_4U_8
11. Історія Корейської війни (1950 - 1953)
<https://www.youtube.com/watch?v=7woc70BiJNg>
12. Корейська війна: <https://www.youtube.com/watch?v=SKqG2YWsMCI>
13. Корейська війна: Сталін і Мао проти коаліції на чолі зі США. Історія без міфів: <https://www.youtube.com/watch?v=6DY8OyGDG7A>
14. Як СССР боровся за свободу і програв: Корея. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=GZbncn7w53w>
15. Корейська війна: крах блицкригу Кім Ір Сена. Історія без міфів. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=nlTK-y4lm6U>
16. Корейська війна 1950-1953 років. Розкол Кореї. СССР та КНР проти США та Заходу: <https://www.youtube.com/watch?v=-biArdIRKq4>
17. Корейська війна. Чому США, СССР та Китай взяли в ній участь:
<https://www.youtube.com/watch?v=5D-jqNcd8HA>
18. Південна Корея: досвід демократизації та "економічного дива":
<https://www.youtube.com/watch?v=0G7vLE44E3Q>
19. Феномен швидкого економічного росту Південної Кореї:
<https://www.youtube.com/watch?v=-lXl9t-zX1U>
20. Корейське диво! Як Південній Кореї вдалося і чи зможе так Україна:
https://www.youtube.com/results?search_query=корейське+економічне+диво
21. Пак Чон Хі: реформатор та диктатор Південної Кореї. Урок історії:
<https://www.youtube.com/watch?v=uZWJg1GEulY>
22. Пак Чон Хі - "Батько" корейської нації:

<https://www.youtube.com/watch?v=fZP1yINN6t0>

23. Південна Корея : економічне диво, війна та корупція:

<https://www.youtube.com/watch?v=GocEujwi4hM>

24. Корея : як освіта створила наддержаву:

<https://www.youtube.com/watch?v=3LfNCoXA5NA>

25. Історія Кореї: повстання в Кванджу 1980 року. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=uktSv8cVAJQ>

26. Корейські українці. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=JOkxPx_rdvI

27. Як Південна Корея підкоряє світ, К - рор, Дорами та Сеул:

<https://www.youtube.com/watch?v=iTu8ZZbjpH8>

28. Дві Кореї. Як один народ розділився на дві держави. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=QPAzV4K67Gc>

29. Економіка чучке. На чому заробляє сучасний комунізм. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=a1j90SE69GQ>

30. Ні корови, ні свині, тільки Кім на стіні:

<https://www.youtube.com/watch?v=0-tnZqTzcNs>

31. Диктатура, параноя, голод : ласкаво просимо до Північної Кореї

<https://www.youtube.com/watch?v=DjUqB9CXPc4>

Інтернет-ресурси

1. Всеукраїнська асоціація викладачів історії та суспільствознавчих дисциплін «Нова Доба»: URL: <https://www.novadoba.org.ua/programi-ua>

2. Академія корезнавства: URL: <https://www.aks.ac.kr/index.do>

3. Національна бібліотека Кореї: URL: <https://www.nl.go.kr>

4. Бібліотека Конгресу США: URL: <https://www.loc.gov>

5. Національний історичний музей Кореї: URL:

<https://english.visitkorea.or.kr/svc/main/index.do>

6. Музей історії Сеула: URL: <https://english.visitseoul.net/index>

7. Меморіал Корейської війни в Сеулі: URL:

<https://www.warmemo.or.kr/Eng/index>

8. Корейський культурний центр в Україні: URL: <http://koreancenter.org.ua>

9. Корейський освітній центр в Україні: URL:

<http://www.uakoreaedu.org/ua/index>

10. Посольство Республіки Корея в Україні: URL:

<https://overseas.mofa.go.kr/ua-uk/index.do>

11. Посольство України в Республіці Корея: URL: <https://korea.mfa.gov.ua>

12. Енциклопедія всесвітньої історії:

https://www.worldhistory.org/search/?q=korea&page=1&ci_type_ids=3